

2023. januári mérnök évfordulók, emlénapok + **programok**

Az alábbi személyek tárgyévén belüli pontos születési időpontja sajnos nem ismert:

225 éve született Vargha János mérnök

Ekeliben született Vargha János (1798-1850) mérnök. Oklevelét a pesti Institutum Geometricumban 1823-ban a felsőfokú tanulmányai végeztével kapta, majd kamarai mérnökként az alföldi folyók felméréséhez osztották be. 1829-ben az Országos Építési Igazgatóság megbízásból szemleutat tett a Tisza, a Körösök és a Maros vízvidékén. Ezután Huszár Mátyás mellé a nagyváradi kamarai mérnöki hivatal helyettesvezetőjévé nevezték ki. 1831-ben ugyanebben a minőségben átvette a Körösök szabályozásának, 1837-ben a Begacsatorna építésének vezetését is. 1844-től 1847-ig a Duna-szabályozással foglalkozott, majd 1847-ben több hónapos Nyugat-európai tanulmányútra küldték. Még ugyanez évben gróf Széchenyi István rendeletére elkészítette a Magyarországon addig végrehajtott folyószabályozási munkálatok jegyzékét: 1848-ban Széchenyi kinevezte a közmunkaügyi Minisztériumba a hajózási és folyamszabályozási ügyek igazgató főmérnökévé. A szabadságharc bukása utáni működése sajnálatos módon ismeretlen.

225 éve született Galambos Sámuel mérnök

Nagymihályon, 1798-ban született Galambos Sámuel mérnök, aki Zemplén és Ung vármegyében működött. 1830-ban tervezetet terjesztett elő a Vízi és Építészeti Főigazgatóságnak a Szamos torkolat áthelyezésére, amellyel a Felső-Tisza árvizeinek kiterjedését kívánta megakadályozni. Elképzeléseit 1846-ban közreadta „Nyilatkozat a Tisza-szabályozása iránt” címmel. E tanulmányát a felső-tiszai birtokosok a Vásárhelyi-féle Tisza-szabályozási tervvel szemben, mint lehetséges alternatívát erősen támogatták. A Felső-Tiszavidék érdekeit szem előtt tartó szabályozási tervei Széchenyi Istvánnak a Tisza-völgy egységes vízrendezéséért folytatott harcai idején heves viták középpontjában álltak. Halálának helye és időpontja ismeretlen.

100 éve született Sándor Ferenc matematikus, mérnök

Sándor Ferenc (1923-1990) matematikus mérnökként dolgozott a Standardnál, a Távközlési Kutató Intézetben (TKI) és a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban (BHG). 1953-ban a Matematikai Kutató Intézetbe került aspiránsnak elektronikus számológép témában. A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Kibernetikai Kutatócsoportban (KKCS) az első magyar programozók egyike lett, majd az MTA Központi Fizikai Kutató Intézetben (KFKI) dolgozott. Svájcba történő távozásáig a Nehézipari Minisztérium (NIM) Ipargazdasági és Üzemszervezési Intézetében (IGÜSZI) dolgozott.

90 éve született Szabó László mérnök

Szabó László (1933-2005) Állami-díjas villamosmérnök. A BME elvégzése (1956) után a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Központi Fizikai Kutatóintézetébe (KFKI) került villamosmérnöknek. Évtizedeken át vezette a KFKI Részecske és Magfizikai Intézetének (RMKI) Technikai főosztályát; nyugdíjba vonulásakor az intézet műszaki igazgatóhelyettese volt. Munkatársaival kiemelkedő munkát végzett a laboratóriumi és ipari folyamatok automatizálásához kialakított számítógépes adatgyűjtő, ellenőrző, szabályozó periféria-család, a CAMAC kifejlesztésében. Első Állami-díját e munkákért kapta. Vezetésével a KFKI RMKI mérnökei számos üresközt terveztek és készítettek a különböző magyar

részvételű űrprogramokhoz (Interkozmosz, Vega, Fobosz, SRG, Cassini, Cluster, Rosetta stb.), melyekkel nagy elismerést szereztek a hazai űrkutatásnak. Második Állami-díját a Halley üstökös megfigyelésére indított Vega programban elért eredményekért kapta. Az űrtechnika hazai ismeretterjesztésében lelkesen, és aktívan vett részt.

90 éve született Bohus Miklós mérnök

Bohus Miklós (1933-1998) villamosmérnök a Budapesti Műszaki Egyetem (BME) Villamosmérnöki Kar (VIK) Híradástechnikai Elektronika Intézetben (HEI) egyetemi docense, igazgatóhelyettese, és a BME Számítógéptechnika Osztály vezetője volt. Az 1960-as évek elején még szabályozástechnika előadásokat tartott, jegyzeteket írt: Lineáris szabályozások elmélete (1963), Szabályozástechnika szerkezeti elemei (1962). A Mérés és Automatika című folyóirat főszerkesztője. Az 1960-as évek közepén már megjelent Elektronikus számítógépek jegyzete, majd rövidesen ehhez írt módszertani útmutatója is. 1968-ban jelent meg a Műszaki Könyvkiadónál Számítógépek és telemechanika című könyve. Az 1960-as évek végén publikálta Digitális rendszerek tervezése c. jegyzetét is. Ezek képezték azonos című előadásainak alapját. Híradástechnikusok generációit vezette be a digitális tervezésbe és a számítógépek világába. Osztályának oktatói tartottak gyakorlatokat, méréseket ezekből a tárgyakból. Az oktatást nagyban segítette a Facom-R (Fujitsu) tranzisztoros kisszámítógép használata. Vezetésével indult be 1969-ben a Félvezetős digitális elektronika szakmérnöki képzés.

90 éve született Csánky Lajos mérnök

Csánky Lajos (1933-2005) villamosmérnök első munkahelye az Atommagkutató Intézet (ATOMKI) volt. 1970-es években a Videoton Rádió- és Televíziógyár (VIDEOTON) főosztályvezetője lett. Az ő vezetésével fejlesztették ki a VIDEOTON 600 C kártyaolvasót. 1980-as években a Tudományszervezési és Informatikai Intézet (TII) Számítástechnikai Főosztályán dolgozott. 1988-1994 között a Számítástechnikai Koordinációs Intézetben (SZKI) ügyviteli igazgatóságánál (ÜIG) volt vezető beosztásban. Több hazai és külföldi projektet vezetett, és az SZKI kiadványoknak is felelőse volt. 1998-tól a Gábor Dénes Főiskolán helyezkedett el.

90 éve született Csákány Antal mérnök

Alsóságán született Csákány Antal (1933-2010) villamosmérnök. Az Egyesült Izzóban töltött rövid időszak után 1957-től 35 éven át a Központi Fizikai Kutatóintézetben (KFKI) dolgozott tudományos főmunkatársként. A KFKI-ban kezdetben nukleáris elektronikai műszerek fejlesztésével, később a számítógépek közötti digitális adatátvitel kérdéseivel foglalkozott. A KFKI fénykorában meghatározó szerepet játszott az elektronikus műszerek és számítógépek fejlesztésében és alkalmazásainak feltérképezésében. Nagy érdeklődéssel és jelentős eredményekkel tanulmányozta a méréselméletben és a jelfeldolgozás terén felmerülő problémákat. Felismerései és módszerei alapvető jelentőségűnek bizonyultak a természettudományos kutatásokhoz az Intézetben fejlesztett és gyártott műszerek előállításánál. Számos okos kisműszert fejlesztett néhány fős technikus, műszerész csapatával (MTX csöves részecske-számlálók, rate-méterek). Ő fejlesztette ki a KFKI akkori büszkeségéhez, az ún. sokcsatornás analizátorokhoz az ún. non-overloading lineáris erősítőt. Az 1970-es évektől kezdődően bekapcsolódott az intersztelláris rádiójelek (üzenetek) adatfeldolgozása terén végzett elméleti és gyakorlati kutatásokba is.

Az 1980-as évek elejétől a kisszámítógépek alkalmazási lehetőségeit vizsgálva, azok oktatásban való felhasználása keltette fel a figyelmét. Az egyetemi oktatásban már pályája kezdetétől részt vett. Az ELTE Atomfizikai Tanszékén 1959-től félállású tanársegéd, 1965-től adjunktus, majd 1992 januárjától főállású egyetemi adjunktus volt. Fizikusoknak oktatott fő tárgya az Elektronika volt. 1997-ben történt nyugdíjba vonulásáig az egyetem Információtechnikai Laboratóriumát vezette; utána szerződéssel még 2007-ig tanított. A 48 éven keresztül végzett oktatói tevékenységét számos díjjal és kitüntetéssel ismerték el. Munkásságát a sok cikke túlmenően számos egyetemi jegyzet és szakkönyv fémjelzi, amelyek többsége még ma is keresett.

75 éve született Henk Tamás mérnök

Henk Tamás (1948-2020) villamosmérnök 1973-1990 között a Távközlési Kutató Intézetben dolgozott, 1985-től tudományos tanácsadóként. A műszaki tudomány kandidátusa fokozatot 1985-ben védte meg távközlés témakörben. Az 1985-1990 között a TKI Úrtávközlő berendezések és rendszerek főosztályának vezetője és az Interscat berendezés számos áramkörének kidolgozója. 1990-től a Budapesti Műszaki Egyetem (BME) Villamosmérnöki Kar (VIK) Távközlési és Médiainformatikai Tanszéken (TMIT) egyetemi docens, majd 2013-tól tudományos tanácsadó. A BME VIK mérnök informatikus képzésében a „Távközlő hálózatok és szolgáltatások” alapképzésű tantárgy és az „Infokommunikációs hálózatok” szakirány alapító felelőse, továbbá a BME VIK gazdaságinformatikus képzésében az „Analytical Business Intelligence” szakirány alapító felelőse. Az „Okos város” tantárgy (BME – Nemzeti Közszolgálati Egyetem felnőttképzés) kidolgozója. 1992-2013 között a BME Nagysebességű Hálózatok Laboratóriumának (HSN Lab) alapító vezetője volt. 1997-1979-ben az Universty College Dublin kutatója. 2007-től a BME VIK Oktatási Bizottságának elnöke, majd 2009-től 2011-ig a Minőségbiztosítási Bizottságának alapító elnöke. 2010-2013 között a TMIT tanszékvezetője. A BME VIK-en a Duális MSc képzések megalapozója. A BME VIK címzetes egyetemi tanára volt. Kutatási területe: Digitális jelfeldolgozás. Infokommunikációs hálózatok. Tudományos szervezeti tagsága: MTA Távközlési Rendszerek Bizottsága, Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programtanács, International Federation for Information Processing.

75 éve született Galló Gyula mérnök

Galló Gyula (1948-2005) távközlési üzemmérnök a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán végezte a felsőfokú tanulmányait. 1972-től a Számítástechnikai és Ügyvitelszervező Vállalat (SZÜV) győri számítóközpontjában dolgozott egészen 1986-ig. Itt ismerkedett meg a különböző hardver architektúrákkal (CII, IBM, SIEMENS, BULL), a gépi kódú és a magas-szintű programozási nyelvekkel, valamint a korszerű rendszerszervezési technológiákkal. 1986-ban társaival megalakította a Szintézis Gmk. elődjét, ami az akkori lehetőségek szerinti vállalkozási forma volt. Sikereik láttán 1989-ben egy állami cég javaslatára és együttműködésével létrejött a Saldo-Szintézis leányvállalat. Ezután társaival megalapította a Szintézis Informatikai Rt.-t, ahol kereskedelmi igazgatói beosztásban dolgozott. Az Rt. egyik fő tulajdonosaként, egyben az Igazgatóság elnökeként, az Rt. tevékenységének piaci, bel- és külföldi üzletpolitikájának, cégépítésének stratégiáját tervezte és koordinálta. Bár a Szintézis központja Győrött van, de az ország több nagyvárosában létrehozott kirendeltséget, többek között Budapesten, Szegeden, Salgótarjánban.

Leányvállalatot létesített Romániában és Szlovákiában (Nagyvárad, Galánta). A cégesoporthoz tartozik a Szintézis –NET is, amely exportra (USA) történő szoftver-fejlesztésre specializálódott. A Szintézis fő profilja kereskedelmi informatikai rendszerek tervezése, fejlesztése és üzemeltetése – két szomszédos országban is. Ebben a profilban, különösen a kereskedelmi láncoknál történő alkalmazás okán, piacvezető pozíciót szereztek.

1. – 30. évfolyamát kezdi a Mérnök Újság

A Magyar Mérnöki Kamara (MMK) által 2022. december elején megjelentetett Mérnök Újság immáron a XXIX. évfolyam 12. száma, tehát a 2023. januári számmal a 30. évfolyamot kezdjük. Az indulásra és a fejlődési folyamatra érdemes visszatekinteni. A Technika – Műszaki Szemle 1991/1. szám közepébe befűzött sárga színű lapokon jelent meg először (1994. augusztusban pedig utoljára) a Mérnöki Kamara (egyesület) Közleményei c. hírlevél, újságunk kezdetleges, de jó szándéktól vezérelt elődje. A Magyar Mérnök-Egyesület Közlönyét 1867-ben alapító elődökre emlékezve, a köztestületi mérnök-kamaráért lobbizó Mérnöki Kamara (egyesület) akkori elnöke, dr. Hajtó Ödön építőmérnök által alapított Mérnök Újság első évfolyamának az első száma Buday Miklós, a Logod Bt. vezetője segítségével 1994 szeptemberében indult útjára. Később, a Mérnök Újság szerkesztéséről az 1997. január 11-én alakult Magyar Mérnöki Kamara, mint köztestület Elnöksége által felkért, megbízott Szerkesztőbizottság gondoskodott. Induláskor a Szerkesztőbizottság vezetője dr. Hajtó Ödön, az MMK első választott elnöke volt. Tagjai: dr. Kováts Gábor, dr. Körmöczy Ernő, Sipos László és dr. Visontai József. Azóta sok víz lefolyt a Dunán, mi mégis megmaradtunk. Jelenlegi Szerkesztőbizottságot Wagner Ernő, az MMK elnöke vezeti. Tagok: Bezzegh András, Molnár Szabolcs, Nádor István, Rébay Lajos, Szilágyi András, Szöllőssy Gábor és Zsigmondi András. Főszerkesztő: Dubniczky Miklós. Tervezőszerkesztő: Németh Csaba.

2. – 130 éve született Korbuly János mérnök

Budapesten, 1893. január 2-án született Korbuly János (1893-1976) gépészmérnök, sokoldalú tervező és konstruktor. A budapesti József Műegyetemen szerzett gépészmérnöki diplomát. Elsősorban a traktor- és autógyártásban ért el eredményeket. 1933-tól az összkerék-meghajtású terepjáró gépkocsi és a V4 jelű harkocsi prototípusának tervezését irányította. 1948-tól a Hofher és Schrantz gyár főmérnökeként traktorok, dömperek tervezését vezette; része volt egy bányászati szénfejtő gép kifejlesztésében is. 1956-tól a kispesti Vörös Csillag Traktorgyárban irányította az összkerék-meghajtású traktorok tervezését. Pályafutásának utolsó éveit a Ganz-MÁVAG Mozdony- és Gépgyár főmérnökeként töltötte; részt vett a motorvonatok motorjainak korszerűsítésében is.

2. – 110 éve született Fazakas György mérnök

Kolozsvárott, 1913. január 2-án született Fazakas György (1913-2011) mérnök. 1945-1950. között a budapesti hidak helyreállításán dolgozott. Később a Kossuth-híd bontásának megszervezése után az Erzsébet-híd építési munkáit irányította. A többször nevet változtató Földalatti Vasút Vállalat

főosztályvezetőjeként, majd 1968. január 1-től a főmérnökeként teljesítette feladatait a 2. metró sikeres építésében. Az itt eltöltött 26 év alatt minden lényeges műszaki gond megoldásában aktívan vett részt.

5. – 60 éve született Gyurós Tibor mérnök

Győrben, 1963. január 5-én született Gyurós Tibor (1963-2001) villamosmérnök, aki Summa Cum Laude minősítéssel szerezte diplomáját. 1982-1986 között a Távközlési Kutató Intézetben (TKI) digitális telefonközpontokat fejleszt. 1987-1989 között a Rolitron Informatika Rt. szoftverfejlesztője, majd 1992-től igazgatója. 1997-től a Synergon Informatikai Rt. elnök-vezérigazgatója. (1999-ben a hazai informatikai vállalatok közül a Synergon megy először tőzsdére.) Az Informatikai Vállalkozások Szövetségének (IVSZ) 1991 óta alapító tagja, majd 1994-től haláláig elnöke. – Nagy reményekkel kecsegtető, dinamikus informatikai vezető volt. Az IVSZ 1997-ben alapított „Az év menedzsere az infokommunikációban” c. díjat 2001-től Gyurós Tibor díjnak nevezték át.

9. – Energiapolitikai eszmecsere

Az Energiapolitika 2000 Társulat a hazai energiapolitika kérdéseinek megvitatására havi rendszerességgel Budapesten tartja az Energiapolitikai Hétfő Esték címet viselő előadás-sorozatát. A január 9-ei, 17-19 óra közötti előadás témaköre: a tiszta széntechnológia. A felkért előadó: Kalmár István. Bővebb infó: www.enpol2000.hu

9. – 140 éve született Sasvári Géza mérnök

Nagytétényben, 1883 január 9-én született Sasvári Géza (1883-1950) gépészmérnök, aki Bánki Donát (1859-1922) gépészmérnök professzor tanársegédje, később adjunktusa lett a budapesti Műegyetemen. 1919-ben magántanárrá képesítették, 1932-ben rk. tanári címet kapott. Bánki Donát elhunytá után 1924-től 1939-ig Melczér Tibor (1879-1936) gépészmérnök egyetemi tanárral megosztva vezette a Tanszéket, ahol hidrodinamikát adott elő. Fő műve a Hidrodinamika című szakkönyv. 1939 után tanácsadó mérnöki tevékenységet folytatott, majd a pesti Kőszénbánya és Téglagyár vezérigazgatója lett. 1945 után 1947-ig ismét a Műegyetemen tanított.

12-14. – EDUCATIO nemzetközi oktatási szakkiállítás

Az EDUCATIO nemzetközi oktatási kiállítást január 12-14. között a HUNGEXPO Budapesti Vásárközpont „A” csarnokában rendezik. E szakkiállítás azzal a céllal jött létre, hogy választ adjon a felsőoktatással kapcsolatos kérdésekre. Igyekszik összekapcsolni az egyes szereplőket: a hazai – és külföldi felsőoktatási intézményeket, tankönyvkiadókat, nyelviskolákat, szakképző intézményeket az érdeklődőkkel: a diákokkal, oktatókkal és szülőkkel. Több napos seregszemlén 18 országból mintegy 200 kiállító és több mint 53.000 látogató vesz részt évről évre. Közel 50 felsőoktatási intézmény jelenlegi hallgatói-, oktatói adják át a legfontosabb infókat a képzésről, a szokásokról, kollégiumi elhelyezésről, és akár a tanulmányokat követő jövőképről is. Továbbtanulni szándékozók mellett a pedagógusok, intézményvezetők és egyéb szakmai kiállítók számára is fontos, egyedülálló lehetőséget nyújt a rendezvény, hiszen mind egy színtéren értesülhetnek a szakmai újításokról, módszerekről. Különböző előadások keretein belül tájékozódhatnak a magyar felsőoktatás jövőjéről, valamint a kiállítók képviselőivel beszélgetve alkalmuk nyílt az elképzeléseiket közös útra terelni. Bővebb infó: www.educatioexpo.hu

12. – 125 éve született Bereznay Oszkár mérnök

Budapesten, 1898. január 12-én született Bereznay Oszkár (1898-1989) Kossuth díjas gépészmérnök, a Magyar Államvasutak (MÁV) mérnök főtanácsosa, 1922-től a MÁV Istvántelki Főműhely mérnöke. Komoly hagyományokra tekint vissza a felépítményvizsgálat és a pályadiagnosztika hazánkban, az első mérővonat is magyar ember találmánya volt. A területen jártas szakemberek munkája jelentős mértékben hozzájárul a vasútbiztonsághoz, illetve az utasok és a szakma által elvárt műszaki színvonal fenntartásához. Bereznay Oszkár tervei alapján MÁV Központi Felépítményvizsgáló Főnökségnél készült el az első vasúti vontatási mérő-kocsi (1948), majd a pályafenntartási mérő-kocsi (1956) is.

17. – 140 éve született Thoma Frigyes, aki több mint húsz éven át volt a BMK főtitkára

Véglesen, 1883. január 17-én született Thoma Frigyes (1883-1962) gépészmérnök. Mérnöki oklevelet 1904-ben a budapesti Műegyetemen szerezte, ahol Czakó Adolf, majd Kherndl Antal mellett lett tanársegéd. A Magyar Államvasutaknál (MÁV) 1907-ben nyert alkalmazást, így több vasútvonal és híd tervezésében vett részt. A I. világháború alatt hídhelyreállítási munkákat vezetett, 1917-től a Közlekedési Minisztérium vasúti osztályára került. 1919-ben választották a Magyar Mérnök- és Építész Egylet főtitkárává, ettől kezdve folyamatosan foglalkozott az Egylet Közlönyének szerkesztésével, majd 1923-tól a Budapesti Mérnöki Kamara (BMK) szervezési ügyeivel. Ma már történelmi tény: 1924. március 12-én az 1923. 03. 29-én kihirdetett „Mérnöki rendtartásról szóló XVII. törvénycikk” alapján tartotta alakuló ülését az országos hatáskörrel rendelkező BMK. Itt a tagság a BMK vezető titkárává választotta, mely feladatkört a mérnök-kamara és más hazai hivatásrendi kamarák felosztásáig (1945. március 18.), tehát a teljes működése alatt mindvégig ellátta. Ő indította meg a Közlöny „Technika és Közgazdaság” c. mellékletét, és ő szerkesztette a Mérnöki Kamara Közleményeit is, kezdetben a közlönyön belül, majd később önálló kiadványként. 1945 után a Kohó- és Gépipari Tervező Intézetben dolgozott. Budapesten 1962. szeptember 24-én halt meg. Pályafutása során rendkívül sokrétű és nagyon hasznos munkásságot fejtett ki, amely – méltánytalanul – kevésbé ismert a jelen kor mérnökeinek körében.

18. – Magyar informatika napi emlék-konferencia

Neumann János (1903-1957) matematikus, a digitális számítógépek elvi alapjainak lefektetője születésének 120. évfordulóján a Neumann János Számítógéptudományi Társaság (NJSZT) nagyszabású megemlékezés-sorozattal készül. NJSZT célja: a neumann-i örökség minél szélesebb körű megismertetése. Január 18.-án az Óbudai Egyetemen „A Neumann emlékév” sajtónyilvános bejelentése és a „Magyar informatika napja” (január 21.) ünneplése egy évindító emlék-konferenciával emlékeznek. Bővebb infó: <https://n120.njszt.hu/>

18. – 225 éve készült csatornázási terv

Hülff Bálint nyugalmazott császári őrnagy, városi tanácsnok 1798. január 18-án elkészítette Pest város csatornázásának tervezetét. Javaslatait a város gazdasági tanácsa nem fogadta el, pedig az akkori helyzetben vízáradások alkalmával kénytelenek voltak a házak kijáratait eltorlaszolni, száraz időben egészségtelen tócsák borították az utcákat, nem tudtak a betegekhez orvost és papot hívatni, tűzvész esetén segítséget kapni. Ugyanezen év márciusában Hülff Bálint négy kerületre osztotta fel a várost, s minden kerületben 3-3 embert alkalmazott azzal a feladattal, hogy különös gondot fordítsanak a csatornák kitisztítására.

19. - Magyar marketing fesztivál

Budapesten, Lurdy Konferencia-központ 2023. január 19-én hazánk legnagyobb Kkv-marketing-trendekkel foglalkozó üzleti fesztiváljának ad otthont. E rendezvény a marketingorientált kis- és középvállalkozások üzleti évnitője, ahol a szakma elismert nagyjai bemutatják a 2023-as év üzleti és marketingtrendjeit. Top-kategóriás előadók, trendek, újdonságok a szakkiállításon, számtalan ajándék, és moderált kapcsolatépítés. Az érdeklődők megtudhatják, hogyan szerezzenek ügyfelet és hogyan építsék a vállalkozásukat 2023-ban!

Bővebb infó: www.marketingfesztival.hu

21. – Magyar informatika napja

Január 21-én tartják a Magyar informatika napját. Azért e nap tekinthető a hazai informatika születésének, mert 1959. január 21-én jelentették be a sajtóban az első magyar elektronikus számítógépet, a szobányi méretű M-3-at. Az informatikai értékek megőrzését és átörökítését vállaló Neumann János Számítógéptudományi Társaság (NJSZT) új hagyományt teremt azzal, hogy 2022-től a Magyar informatika napjaként emlékezik meg az 1959-es eseményről. „Az évforduló méltó megünneplése az M-3 mellett dolgozó egyik villamosmérnök, a társaság későbbi főtitkára, Kovács Győző számítástechnikus, az informatikai kultúra jeles terjesztője ötlete volt. Társaságunk az ő kezdeményezését szeretné szélesebb körben elterjeszteni és kiterjeszteni minden magyar informatikus ünnepévé, a Magyar kultúra napjához hasonló célokkal bíró kezdeményezésével, amelyről mostantól minden évben megemlékezünk” – emelte ki az NJSZT elnöke.

22. – Magyar kultúra napja

Kölcsey Ferenc (1790-1838) költő, politikus és nyelvújító szatmárcsekei házában 1823. január 22-én készült neves alkotása, a “Hymnus, a Magyar nép zivataros századaiból”, amely negyedszázad múltán a nemzet Himnusza lett. 1989 óta e vers születésnapja a magyar kultúra napja. A megemlékezések alkalmat adnak arra, hogy nagyobb figyelmet szenteljünk hagyományinknak, gyökereinknek, nemzeti tudatunk erősítésének, felmutassuk és továbbadjuk a múltunkat idéző tárgyi és szellemi értékeinket.

23. – 170 éve született Fröhlich Izidor fizikus

Pesten, 1853. január 23-án született Fröhlich Izidor (1853-1931) fizikus. 1870-ben iratkozott be a budapesti tudományegyetemre. 1874-ben ösztöndíjjal Berlinbe utazott, ahol Hermann Ludwig Ferdinand von Helmholtz (1821-1894) fizikus és Gustav Robert Kirchhoff (1824-1887) fizikus mellett dolgozott. Doktorátust 1875-ben szerzett. 1876-ban elméleti fizikából magántanárrá képesítették, 1878-tól a budapesti egyetemen tanár Eötvös Loránd (1848-1919) utóda, 1885-től ny. r. tanár. 1911-1912-ben az egyetem rektora. Elektrodinamikával, majd az elhajlított fény polárosságának kísérleti és elméleti vizsgálatával foglalkozott. Vizsgálatok az elhajlított fény polárosságáról c. munkájáért az MTA nagyjutalmát nyerte el. A Mathem. és Phys. lapokban megjelent számos dolgozatában tájékoztatta a fizikusokat az elméleti fizika legújabb eredményeiről.

24. – 175 éve látogatható a Magyar Nemzeti Múzeum

Hazánk első közgyűjteménye, a Magyar Nemzeti Múzeum (Budapest, Múzeum Krt. 14-16.) 1848. január 24-én nyitotta meg kapuit. Az alapját gróf Széchenyi Ferenc a nemzetnek adományozott magángyűjteménye (kézirat, könyv, térkép, metszet, régiség, kép stb.) és 1802. november 25-én kelt alapító-leve képezte. A

múzeum épülete 1837 és 1846 között Pollack Mihály tervei alapján készült el. Amikor a látogató betér a megújult Nemzeti Múzeumba, a történetek kifogyhatatlan kincseskamrájába érkezik. Minden kiállítási tárgyhoz különleges történet fűződik, a műtárgyakhoz események, korok, emberek, személyes pillanatok kapcsolódnak. Illusztrációk segítségével életre kelnek a tárgyak, megismerhetjük az adott kor szellemiségét és a szakemberek szemléltetik azt, hogy e tárgyakhoz kapcsolódó történetek egyben a mi történetünk is.

25. – 130 éve született Vigh Ferenc mérnök

Petrozsényban, 1893. január 25-én született Vigh Ferenc (1893-1967) bányamérnök. A selmecebányai Bányászati és Erdészeti Főiskolán tanult. Az 1. világháborúban teljesített katonai szolgálata miatt késve, 1920-ban szerezte oklevelét. A Magyar Állami Kőszénbánya Rt. tokodi bányájában a karsztvíz elleni védekezésben nagy gyakorlatot szerzett, 1949-től a Bányászati Kutató Intézet bányavízvédelmi osztályát vezette. Elsősorban a bányavíz elleni védekezés kérdéseivel foglalkozott. Több mint harminc tanulmányt és szakcikket írt.

25. – 120 éve született Vargha László kémikus

Berhidán, 1903. január 25-én született Vargha László (1903-1971) kémikus, egyetemi tanár. Pacsu Jenő (1891-1972) egyetemi tanár mellett készítette doktori munkáját, 1926-ban szerezte doktorátusát. Zemplén Géza (1883-1956) műegyetemi tanár mellett dolgozott egy évig, majd ösztöndíjjal két évig a berlini egyetemen végzett kutatómunkát, szénhidrátokkal foglalkozott. Később Szent-Györgyi Albert (1893-1986) Nobel-díjas biokémikus mellett dolgozott a szegedi egyetemen. 1940-ben a kolozsvári tudományegyetem szerves kémiai tanszékének professzorává nevezték ki. 1950-ben Budapestre települt, ahol az újonnan szervezett Gyógyszerkutató Intézet osztályvezetője lett 1957-től. Tudományos kutatásokat elsősorban a szénhidrátok és a gyógyszerkémia területén folytatott. Kutatásainak célja a citoaktív csoportokat tartalmazó cukorszármazékok előállítására. Ezek eredménye volt a „Degranol” nevű gyógyszer.

25. – 90 éve született Hack Frigyes Mihály számítógéptudós

Újpesten, 1933. január 25-én született Hack Frigyes Mihály (1933-2016) számítógéptudós, az informatika egyetemi oktatója. 1955-ben Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) szerezte matematika-fizika szakos, 1960-ban pedig ábrázoló geometria szakos tanári diplomáját. Középiskolai tanárkodás után 1963-tól az ELTE Geometria tanszékén lett tanársegéd. 1970-től adott elő számítástudományt és foglalkozott az oktatás módszertani problémáival a tanárképzésben. 1974-től ELTE TTK Numerikus és Gépi Matematikai Tanszékének munkatársa volt nyugdíjazásáig. 1975-ben szerezte meg egyetemi doktori, majd 1996-ban PhD fokozatát. Havannában és Leningrádban is volt vendégprofesszor. Közel 100 tudományos és ismeretterjesztő munkát publikált, melyek közül a legolvasottabb a középiskolai „Függvénytáblázat”.

27. – 210 éve született Luppis János feltaláló

Fiumében, 1813. január 27-én született Luppis János (1813-1875) az osztrák-magyar haditengerészet tisztje, az önjáró torpedó feltalálója. Fiumei üzemből készült el 1866-ra az első korszerű torpedó, a későbbi tengeri harcok félelmetes fegyvere. Két legfontosabb alkatrészét, az oldalirány megtartására szolgáló pörgettyűt és váltótollatlyűt, valamint az expandáló nagynyomású levegő lefagyását meggátló fűtőberendezést és a vele

egybeépített vízpárolgatót is magyarok találták fel: előbbit Obry Lajos arzenál művezető, utóbbit Gesztessy János sorhajóhadnagy. Találmányaért Luppis János 1869-ben magyar nemességet kapott.

27. – 125 éve született Szeniczei Lajos mérnök

Budapesten, 1898. január 27-én született Szeniczei Lajos (1898-1960) gépészmérnök, egyetemi tanár. A mérnöki oklevelét 1922-ben a budapesti Műegyetemen szerezte. 1922-től több vállalatnál működött, 1947-1952 között a Fogaskerékgyár főmérnöke volt. 1953-tól a Kohó- és Gépipari Minisztérium tervezőirodáinak, utóbb az Általános Gépipari Tervező Irodának tanácsadó mérnöke lett. 1953-1958-ig a Nehézipari Műszaki Egyetem bányamérnöki karán Sopronban, 1959-től Miskolcon a gépelemek tárgyat adta elő. 1950-54-ben a fogaskerekek és hajtóművek magyar szabványainak előkészítésén dolgozott. Hazánkban elsőként tárta fel az általános fogazások kérdéskörét. A csúszás-kiegyenlítés alapgondolata, a fogazási tartományok függvénytani elemzése, a csigahajtás elméleti és gyártási problémáinak vizsgálata, a kúpkerék szilárdsági számításainak új módszerének kidolgozása jellemzi elsősorban a szakmai munkásságát. 1957-60 között a Gép címet viselő szakfolyóirat szerkesztője volt.

28. – 180 éve született Antolik Károly fizikus

A Szepes megyei Hidegpatakon, 1843. január 28-án született Antolik Károly (1843-1905) fizikus, középiskolai tanár. Fő törekvése az volt, hogy szemléletes, egyszerűen elvégezhető, látványos kísérletek segítségével megszerettesse a fizikát a diáksággal. Fáradhatatlan találékonysággal dolgozta ki ezeket a kísérleteket és magyar valamint német szaklapokban írt róluk beszámolókat, ill. egy könyvet is megjelentetett *Magyar ifjúsági játékok* címmel. Kutatóként az elektromosság érdekelte; felismerte az elektromosan töltött lemezeken kialakuló úgynevezett poralakokat – az „*Antolik-féle porábrák*”-at.

30. – 130 éve született Sávoly Pál mérnök

Budapesten, 1893. január 30-án született Sávoly Pál (1893-1968) Kossuth-, és Állami-díjas hídépítő mérnök, statikus, akinek tervei alapján épült a lánchídi aluljáró, a Margit híd aluljárója és az Árpád-híd felüljárója. 1945 után részt vett a lerombolt Duna-hidak újjáépítésében. Gyakorlatilag minden jelentősebb magyar híd tervezésében részt vett. Kiemelkedő hazai munkái közé sorolható az újpesti, a bajai és a dunaföldvári vasúti Duna-híd, a tokaji és a szolnoki Tisza-híd. A vezetésével épült hidak közül említendő még a Naft-folyó kábelhídja, az India részére tervezett híd, 52 sziámi híd és a tiencsini Hao-Ho folyamot áthidaló nyitható híd. Ugyanakkor több nemzetközi hídpályázaton szerepelt sikerrel (Casablanca, Mechra, Abbei stb.) Ő tervezte az 1958-ban átadott heluani (Egyiptom) 800 m hosszú közúti és vasúti Nílus-hídat is. Főműve az új budapesti Erzsébet híd megtervezése volt, amely komoly nemzetközi elismerést aratott és a főváros egyik legtöbbet fényképezett ékessége lett.

31. – 80 éve született Miskolczi Lajos mérnök

Márokpapiban, 1943. január 31-én született Miskolczi Lajos (1943-2011) építőmérnök. A Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi igazgatóságon különböző beosztásokban dolgozott. Munkája során kiemelkedő szakmaisággal vett részt a vízi-közműveket érintő hatósági engedélyezési eljárásokban. Szakmai ismereteit az árvizek elleni védekezés területén is kamatoztatta. Szakaszhédelem vezetőként több jelentős, rendkívüli árvíz ellen irányította sikeresen a védekezési tevékenységet.

31-01. – LED Konferencia

Az Óbudai Egyetem (Budapest, Bécsi út 96/b.) 2023. január 31. és február 1. között otthont az immáron XIV.

LED Konferenciának. A szervező: Magyar Elektrotechnikai Egyesület (MEE) Világítástechnikai Társaság.

Bővebb infó: www.vilagitas.org

Felhasznált irodalom:

- *MMK Történeti (Bizottság) Munkacsoport: Magyar mérnökök évfordulói 2023-ban*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban*
MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának egyes kötetei
- *História – Tudósnapár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók*
Internet: tudosnapar.kfki.hu/historia
- *Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) Informatikatörténeti Fórum*
Internet: itf.njszt.hu
- *Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig*
1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- *Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV. 1967-1990. – Akadémiai Kiadó*
Internet: arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/
- *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) és a jogelőd Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) kiadványai*
- *Mérnök Újság (MÚ) és MÚ Online História rovat (Magyar Mérnöki Kamara)*
Internet: mernokvagyok.hu és mernokvagyok.hu/blog/category/historia
- *Mérnöki évfordulók, emlénapok és programok - 2014. január 1-től havi bontásban*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Fejér László szerk.: Vizeink Krónikája (Vízügyi múzeum 2001.)*
Internet: library.hungaricana.hu/hu/view/VizugyiKonyvek_067/?pg=0&layout=s
- *A Magyar Hidrológiai Társaság kitüntetettjei 1917-2017 között (MHT, 2019.)*
Internet: hidrologia.hu/mht/letoltes/LEXIKON_WEB.pdf
- *Egyéb szakmai életrajzok és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök

Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Történeti (Bizottság) Munkacsoport tagja